

Věty jednočlenné (bezpodmětné) – dále JČV

Nejběžnějším typem české věty jsou věty, které obsahují část podmětovou a část přísudkovou (dvoječlenné věty). V češtině, ale i v jiných jazycích existují však také tzv. věty jednočlenné. Tyto věty nemají vůbec pozici podmětu, nelze ji obsadit ani náhradním způsobem. Nositel predikačního příznaku v nich není pojmenován (*Prší. Svítalo.*), protože není známý, příp. není vyjádřen záměrně, abstrahujeme od něho (*O tom se psalo ve všech novinách.*). Tyto věty mají pouze tzv. základní větný člen, který je funkčně totožný s přísudkem.

JČV dělíme podle toho, čím je vyjádřen jejich základní větný člen:

- Slovesné
  - se slovesem plnovýznamovým
  - se slovesem sponovým

- Neslovesné
  - jmenné (substantivní, adjektivní)
  - infinitivní
  - příslovečné
  - citoslovečné

JČV slovesné

- se slovesem plnovýznamovým

obsahují sloveso ve tvaru 3. os. sg. neutra (neosobní tvar). Tyto věty vyjadřují:

- a) vnější stavy prostředí (přírodní děje): *Mrholí. Leje. Mračí se. Mrzlo. Pršelo.*
- b) tělesné a duševní stavy a pocity: *Stýská se mi. Ulevilo se mu. Bolí mě v zádech.*
(Nositel stavu je ve 3. nebo ve 4. pádě.)
Ale pozor: *Bolí mě záda.* již není JČV!
- c) slovesné vazby jde o něco, běží o něco, záleží na něčem: *Šlo o velkou věc. Nezáleží na tom. K tomu nedojde.*

– se slovesem sponovým

- a) stavy okolního prostředí: *Je chladno. Je teplo. Letos bude slunečno. V zimě bylo pěkně.*
- b) psychosomatické stavy a pocity: *Otci je nevolno. Je mi smutno. Janě bylo Petry líto.*

Součástí těchto vět jsou predikativa (stavová příslovce), která se od způsobových adverbii liší nejen sémanticky, ale často i formálně: *Je mi smutno.* (× *Tváří se smutně.*); *Venku je chladno.* (*Tváří se chladně.*)

JČV neslovesné

- ✓ **jmenné** – jejich základem bývá:

1.1 **substantivum v nominativu**: názvy uměleckých děl (*Babička*, *Maryša*, *Pán prstenů*), nápisy (*Hotel*, *Čekárna*, *Nemocnice*), při představování (*Jana Nová*).

1.2 **vokativ**: *Petře!* (tento vokativ označuje osobu/adresáta projevu a zároveň obrací jeho pozornost k mluvčímu – pojmenovává a upozorňuje). × **JČV vokativní hodnotící**: *Mizero!* *Blázínku!*

2. **adjektivum**: hodnotí skutečnost (*Pěkné. Trochu hloupé. Bezva.*) V platnosti adjektiv mohou být užity i jiné slovní druhy (*Fajn. Super. Prima. Pro kočku.*).

- ✓ **přísluvečné** – s příslovcem **hodnotícím** (*Výborně. Špatně. Skvěle.*), s částicemi **přítakacími** a **popíracími** (*Ano. Ovšem. Ne. Určitě.*).
- ✓ **infinitivní** – věty **rozkazovací** a **přací** (*Docvičit! Nekouřit! Sednout! Mlčet!*), méně **oznamovací**, které vyjadřují **podiv** (*Takhle se zřídit! V létě topit!*) a také **rozvažovací** (deliberativní) **otázky** (*Což takhle dát si špenát? Být, či nebýt? Jít tam?*).
- ✓ **citoslovečné** – **subjektivní** (reakce mluvčího na situaci: *Hop! Pst! Ahoj!*), **objektivní** (napodobují různé zvuky: *Prásk! Haf! Vrkú! Bác! Žbluňk.*)